

Artikelarkiv Arvesølv 2019

Fjorten dage der rystede Dræby

Af Ove Eriksen

En række påsatte brande opskræmte i slutningen af 1920'erne beboerne i Bullerup og Vester Kærby. Det kunne ikke undgås, at frygten også sneg sig ind i Dræby, ikke mindst efter, at Rosengården blev ramt af en brand i 1932, hvis opståen der ikke umiddelbart kunne gives nogen sikker forklaring på. Utrygheden blandt indbyggerne i Dræby var derfor helt forståelig, da flere bygninger i det sene efterår 1933 gik op i flammer. Var der en forbindelse til de tidligere hændelser, og kunne man forvente en ny serie brande?

Branden i Hørsvingerhuset

Natten til tirsdag den 14. november 1933 udbrød der brand i Hørsvingerhuset, som lå på hjørnet af Dræbyvej og Stationsvej (vore dages Stationsvej 2). I huset befandt sig husets ejer, skomager Jens Nielsen, hans datter Else Marie og hendes 12-årige datter, Ingeborg.

Branden startede omkring kl. 1 og blev opdaget af Ingeborg, der vågnede ved en buldren fra loftet. Hun fik hurtigt sin mor og bedstefar vækket, og det lykkedes alle tre at komme ud, før ilden nåede til soveværelset og taget skred ned. De nåede kun at få deres

Hørsvingerhuset i Dræby

Skomager Jens Nielsen og familie

allermest nødvendige tøj og noget sengetøj med over armen, da de flygtede ind til naboen, slagtermester Martin Andersen, hvorfra Falcks Redningskorps blev tilkaldt. Sprøjterne kom kort tid efter til stede, men kunne blot konstatere, at hele huset var brændt ned, og alt indbo ligeledes var blevet flammernes bytte.

Den voldsomme brand kastede et lysskær langt omkring og havde, trods det sene tidspunkt, samlet mange tilskuere. Da det brændende hus lå midt i byen, omgivet af en del huse og gårde, var der en overgang fare for at ilden skulle brede sig til et par andre stråtækte huse, men heldigvis var vinden svag, så gnisterne ikke kunne springe, og man undgik en større landsbybrand.

Ejendommen og indboet var meget lavt forsikret, så ejeren undgik ikke at lide et ret stort tab ved branden. Skomageren og hans familie fik midlertidig lov til at bo på Stengaarden.

Lokalt opstod der rygter om, at branden var påsat, fordi den var startet i stråtaget, men på baggrund af undersøgelser i løbet af natten og den følgende dag mente Kerteminde Politi, at ilden enten stammede fra skorstenen eller komfuret.

Branden på Stengaarden

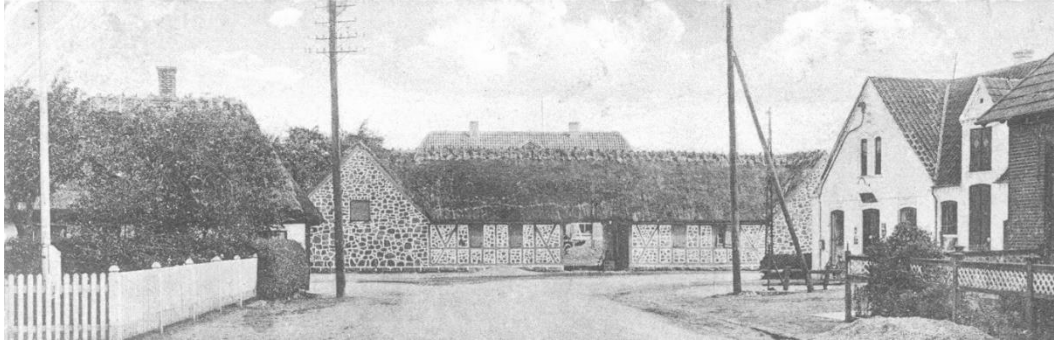
Søndag 19. november skulle rygterne imidlertid få fornyet næring. På Stengaarden vågnede Harald Madsens hustru, Anne Katrine, omkring kl. 1.30, ved at soveværelset var oplyst af et kraftigt lysskær. Et blik ud ad vinduet bekræftede, at der var tale om en voldsom ildebrand, der omfattede stakhjelmen og de tre sammenbyggede længer ud mod landevejen. Ilden slog allerede højt i vejret og gnisterne fra bålet, der lyste stærkt omkring, førtes i en tæt ildregn ud over de mange stråtækte gårde og huse på vejen mod Dræby Fed.

Eksempel på en stakhjelm

Fra Dræby Central var Falcks Redningskorps blevet alarmeret og kunne snart gå i gang med slukningsarbejdet. Mange mennesker var ilet til brandstedet, og det var ved hjælp af gårdens folk og naboer lykkedes at redde alle kreaturer, svin, heste og fjerkræ ud af bygningerne og ud på markerne.

I den stærke blæst var alle forsøg på at redde udlængerne forgæves, og brandvæsenet koncentrerede hele arbejdet om at redde stuehuset og nabogården Elkærgaard. Det lykkedes at redde Stengaardens stuehus, men

på grund af den stærke blæst, var der overhængende fare for

Elkærgaard. Kerteminde

Zonebrandvæsen blev derfor også tilkaldt, og i fællesskab

lykkedes det de to brandkorps at

Stengaarden med den karakteristiske stenfacade - til venstre Hørsvingerhuset

forhindre ilden i at brede sig. Et par gange havde gnister fat i taget på Elkærgaard, men man opdagede det hver gang så hurtigt, at man kunne kvæle ilden. Ved 3-tiden var den værste fare overstået, men det brændte stadig i korndyngerne i stakhjelmen, ligesom flammerne blev ved med at slå op fra Stengaardens udlænger, hvor kun de nøgne mure stod tilbage.

Trods det, at gården, udlængerne og løsrøret var forsikret, måtte Harald Madsen på Stengaarden indkassere et betydeligt tab, da der i stakhjelmen var opmagasineret over 100 tdr. korn og 300 tdr. sædekorn, der blev flammernes bytte.

Næsten samtlige beboere i Dræby var i nattens løb samlet om den brændende gård, og der rådede en udbredt uhyggestemning, for det var opfattelsen, at der var en pyroman på spil. Det underbyggedes bl.a. af, at branden var opstået omtrent på samme tidspunkt som branden hos skomageren og den opstod i stakhjelmen, hvor der ikke var installationer eller brandbare væsker.

Politiets efterforskning

I modsætning til ved branden i Hørsvingerhuset var politiet denne gang mødt talstærkt frem. Efterforskningen blev ledet af overbetjent Hansen fra Kriminalpolitiet i Kerteminde, assisteret af kriminalbetjent Tofte, samt landbetjentene Fledelius fra Bullerup og Rasmussen fra Mesinge.

Samtlige tilstedeværende politifolk påbegyndte straks undersøgelser for at få brandens årsag opklaret, men ingen på stedet havde den ringeste anelse om, hvordan ilden var opstået eller set mistænkelige personer ved

Landbetjentene Ejner Fledelius og Anton Rasmussen deltog i opklaringsarbejdet

brandstedet. Politiets undersøgelser fortsatte til hen på eftermiddagen, men det eneste, man nåede frem til, var en formodning om, at branden var påsat. Det blev konkluderet, at branden enten var opstået ved uforsigtighed fra en vagabond eller også af et menneske, der led af sygelig trang til at se ild.

På samme tid foregik der en politimæssig efterforskning af et overfald på en fotograf i Brenderup på Vestfyn, hvor Rigspolitiets Rejsehold var blevet tilkaldt, under ledelse af den legendariske politikommissær Otto Himmelstrup, der havde slået sit hovedkvarter op på Brenderup Gæstgivergaard.

Politiets arbejdede her med en teori om, at overfaldsmanden var en karl, der havde skrevet et trusselbrev til en gårdejer i Lumby, hvis gård senere nedbrændte. Man ville ikke udelukke, at der kunne være tale

om en sindssyg person, der strejfede rundt og anrettede ulykker, og måske også var ansvarlig for brandene i Dræby.

Der foregik derfor et tæt samarbejde mellem Himmelstrup og Kerteminde Politi, der i den forbindelse blev forstærket med en brandekspert, kriminalbetjent Nielsen fra København. Allerede dagen efter branden på Stengaarden foretog Nielsen og overbetjent Hansen fra Kerteminde forskellige undersøgelser på Hindsholm, hvor man søgte ganske bestemte oplysninger, og politiet gav udtryk for optimisme med hensyn til at få løst brandmysteriet fra Dræby i løbet af kort tid.

Den mystiske mand på landevejen

En mystisk mand, der stod og røg på landevejen i nærheden, da Falcks udrykningsvogn kørte til branden på Stengaarden, påkaldte sig interesse. Politiet fandt det mærkeligt, at han, i stedet for at skænke branden sin opmærksomhed, forsvandt i modsat retning. Manden meldte sig aldrig, men det senere forløb godtgjorde, at han ikke havde noget med branden at gøre.

Branden på Elkærgaard

Tredje og sidste gang pyromanen slog til, var natten til søndag 26. november, hvor der ved 3-tiden blev sat ild på Elkærgaard, der er nabo til Stengaarden og ligesom denne ejedes af Harald Madsen.

Politiet havde ventet, at der ville ske noget snart igen, og derfor gik kriminalbetjent Nielsen vagt i Dræby om natten

Elkærgaard, fotograferet i 1948

Harald Madsen

Som natten gik, blev han efterhånden kaffetørstig og cyklede derfor tilbage til sit hovedkvarter på Munkebo Kro for at få morgenmad i forvisningen om, at der ikke ville ske noget – de tidligere brande var jo startet 1-2 timer tidligere.

Lars P. Larsen, der var fodermester hos Harald Madsen, boede på Dræby Fedvej 3, lige overfor Elkærgaard. Gennem soveværelsesvinduet så Larsens hustru et stærkt lysskær og troede først, at det var lyset fra en bils lygter. Men da lyset blafrede temmelig meget, stod hun op og kunne se, at taget på Elkærgaard stod i brand. Hun vækkede sin mand, og han løb over til den brændende gård og fik karlene op. Heldigvis havde ilden endnu ikke fået mere fat, end at det kunne lade sig gøre at slukke den med nogle spande vand. Branden kunne være endt i en katastrofe, da ilden var påsat på det allerfarligste sted på hele ejendommen, lige over portindkørslen. Hvis gården var brændt, ville det have været umuligt at få et eneste af gårdens dyr ud, og der var netop i disse dage særligt mange dyr i gården, idet alle hestene og kreaturerne fra Stengaarden stod opstaldet her.

Afsløringen

Umiddelbart efter, at branden var opstået, kom overbetjent Hansen og kriminalbetjent Nielsen til stede. Så snart, de fik at vide, at branden var opdaget af fodermester Larsen, gik de over til hans bopæl for at få en forklaring af ham.

Under afhøringen af ham fik de at vide, at hans 16-årige søn, Svend Aage, lå og sov på sit værelse på loftet og gik op for at tale med ham. Næsten i samme øjeblik, de trådte ind på værelset, stod det dem klart, at de havde brandstifteren for sig.

Svend Aage lå i sengen og sov. Rundt omkring i værelset lå hans tøj henslængt, som om afklædningen var foregået i en vældig fart. Lige nede ved siden af sengen lå en æske tændstikker, antagelig faldet ud af bukselommerne under hastværket med at få tøjet af. Både tøjet og tændstikæsken lugtede stærkt af petroleum. Efter et kort forhør tilstod han at være brandstifteren i alle tre tilfælde. Han blev derfor anholdt og indsat i Kerteminde Arrest.

Grundlovsforhøret

Søndag formiddag kl. 11 blev Svend Aage Larsen fremstillet i grundlovsforhør. Af referatet i dagspressen fremgår det, at *"han er et rent barn at se på. Han var meget rolig under forhøret, og det synes slet ikke at være gået op for ham, hvad det var for noget forfærdeligt, han havde gjort"*. Om sine personlige forhold fortalte han, at han var født i Kølstrup, havde gået i skole i Dræby og efter konfirmationen været i bagerlære. Det havde dog ikke haft hans interesse, og han var derfor flyttet hjem til sine forældre for nogen tid siden.

Han bekræftede igen overfor dommeren, at han havde forårsaget de 3 ildebrande. På spørgsmålet om, hvordan han havde båret sig ad, fortalte han beredvilligt, at han blot havde sat en tændstik op til stråtaget på Hørsvingerhuset. I Stengaarden havde han sat ild til kornet i stakhjelman, og på Elkærgaard havde han haft noget petroleum med i et ølglas, som han kastede op på taget. Derefter satte han en tændstik til, og da han syntes ilden havde godt fat, gik han hjem i seng.

Politimester Vilh. Woll

Mentalundersøgelse

Under sit fængselsophold blev Svend Aage sendt til mentalundersøgelse på Middelfart Sindssygehospital. Her opholdt han sig i 5 måneder og blev afslutningsvis kendt fuldt tilregnelig. Han vurderedes hverken at være sindssyg eller åndssvag, men *"han er psykopat og har mindre end normal modstandskraft mod forbryderiske tilbøjeligheder, og han vil kunne blive farlig for retssikkerheden"*.

Lebe-Nr.: 49	Tidligere Nr.:
	Nr. ved senere Indsættelse:
Arrestantens fulde Navn: Svend Aage Larsen	Bopæl: Arbøvd. L. P. Larsen, træler.
Stilling: Bagerlæring	Fødested: Kølstrup, S.
Alder: 16 Aar, født d. 27/6 1917	Indsat i Arresten d. 26/11 1933 Kl. 8 ³⁰ fm.
Aarsag: Brandklædning - sigt. for Brandstiftelse	Anholdt af Politiet d. 26/11 1933 af Dommeren d. / 19
Fængselskendelse afsagt d. 26/11 1933	Forsvarer: beskikket: J. P. Hansen, adv.
Dom afsagt ved: J. P. Hansen i Kerteminde	Valgt: d. 29/11 1933
Strat: Sindssygehospital i G. f. Søf.	Forbrydelse: Brandstiftelse
Afsomningsordre vedrørende Bøde, Tvangsbøde og Underholdsbidrag:	
udfærdiget af	d. / 19
lydende paa	(Beløbs Størrelse)
Afgang:	
løsladt d.	19 Kl.
løsladt som benaadet d.	19 Kl.
overført til Statstængsel d.	19 Kl.
overflyttet til Sindssygehospital d. 20/11	19 Kl. 11
tilbageført til Arresten d. 13/12	19 Kl. 18
Arrestlærens Antal	

Udskrift af Kerteminde Arrests protokol

Dommeren spurgte, om han ikke havde tænkt på, at skomageren og hans familie kunne brænde inde. Dertil svarede han: Nej, jeg regnede med, at de nok skulle høre, når det begyndte at brænde rigtigt og så komme ud. Han forklarede, at han, så snart ilden havde godt fat, i alle tre tilfælde var gået hjem i seng. Når der så blev slået brandalarm, stod han op og gik til brandstedet, hvor han var en interesseret tilskuer.

Lige fra begyndelsen havde politiet undret sig over, at de to første brande var opstået omtrent samtidigt. Til gengæld var branden på Elkærgaard først startet senere. Politimesteren ville gerne vide hvorfor, og Svend Aage forklarede, at han om natten, når han havde planlagt, at han ville ud og sætte ild på, hørte radio. Han hørte altid Kalundborg, og de to første nætter var udsendelserne sluttet kl. 1, mens der ved den sidste brand var udsendelser til kl. 2.

Dommeren ville vide, hvorfor han havde sat ild på. Dertil svarede Svend Aage lidt tøvende, at han gerne ville se sprøjterne arbejde. På begæring af politimesteren blev han fængslet til 9. december.

Dommen

Det fynske nævningeting var samlet 29. august 1934 for at afsige dom i sagen mod brandstifteren fra Dræby. På forhånd var der lagt op til, at Svend Aage Larsen ville være bedst egnet til behandling på en sindssygeanstalt i stedet for fængsel. Der blev endvidere nedlagt påstand om en erstatning for den samlede brandskade på i alt 39.567 kr. Svend Aage Larsen erkendte atter at være skyldig i de tre tilfælde af brandstiftelse i Dræby, men ville i øvrigt ikke udtale sig i retten.

Faderen, fodermester Larsen, afgav forklaring og oplyste bl.a., at Svend Aage var den yngste af 8 børn og havde været noget forkælet og indesluttet som barn.

Efter nogen rådslagning faldt dommen: *"Svend Aage Larsen anbringes på et sindssygehospital på ubestemt tid – altså indtil lægerne og Retslægerådet skønner, at det er forsvarligt, at han kommer på fri fod"*.

Han blev overført til Sindssygehospitalet i Middelfart 27. september 1934.

Efterspil

I slutningen af 1939 blev Svend Aage Larsen løsladt fra Middelfart Sindssygehospital for at blive anbragt på en gård i nærheden af Frederikssund, hvor han var under opsyn af politiet, der havde ordre til øjeblikkeligt at anholde ham og indsætte ham i Middelfart igen, såfremt han forsøgte at flygte.

Det lykkedes ham alligevel at stikke af fra gården, og gennem længere tid havde man ikke spor af ham, men i marts 1940 blev han omsider anholdt af Kerteminde Kriminalpoliti.

Han havde i længere tid opholdt sig i sine forældres tomme lejlighed i Dræby, fordi forældrene i 3 måneder havde været bortrejst. Det var nu meningen, at de skulle komme hjem igen, og i den anledning ville en datter og svigersøn gøre rent i lejligheden før hjemkomsten. Stor var deres overraskelse, da de fandt broderen, som de troede var bosat på Sjælland. De kontaktede politiet, og den flygtede pyroman blev anbragt i Odense Arrest med henblik på en fornyet mentalundersøgelse.

Fodermester Lars P. Larsen forlod Dræby i 1941. Ved folketællingen i 1940 var Svend Aage Larsen fortsat indlagt på Middelfart Sindssygehospital. Hans videre skæbne er ukendt.